

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН

ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Марғилон шаҳар

2023 йил 13 март

4-1504-2301/419-сонли иш

Марғилон туманлараро иқтисодий судининг раиси А.Ақбаров раислигида, судья ёрдамчиси С.Шавкатовнинг суд мажлиси котиблигида, даъвогар вакили А.Бутаев (раҳбари), Учкўприк туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши вакили Ю.Маматқулов (02.02.2023 йилдаги 29-сонли ишончномага асосан) ҳамда жавобгар вакиллари У.Джалилов (14.01.2023 йилдаги 8-сонли ишончнома асосида), А.Ражабов (01.03.2023 йилдаги ишончномага асосан) иштирокида, Учкўприк тумани Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашининг “Турдали Бутаев” фермер хўжалиги манфаатида, жавобгар «Fergana Global Textile» МЧЖдан 316 492 400 сўм асосий қарз, 63 298 480 сўм жарима ва почта харажати ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган иқтисодий ишни суд, ўз биносида, очик суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИҚЛАДИ:

Учкўприк тумани Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши, кенгаш аъзоси “Турдали Бутаев” фермер хўжалиги (бундан буён матнда – даъвогар деб юритилади) манфаатида судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар «Fergana Global Textile» МЧЖ (бундан буён матнда – жавобгар деб юритилади)дан 316 492 400 сўм асосий қарз, 63 298 480 сўм жарима ва почта харажати ундиришни сўраган.

Суд мажлисида даъвогар вакили тушунтириш бериб, жавобгар томонидан маҳсулот учун ўз вақтида тўлов қилинмаганлигини, шу сабабли судга мурожаат этилганлигини, тарафлар ўртасида тузилган шартнома рўйхатдан ўтмаганлигини маълум қилиб, даъвони қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида жавобгар вакили тушунтириш бериб, ҳақиқатан даъвогар ва жавобгар ўртасида шартнома тузилганлиги, қарздорликни бартараф этиш чоралари кўрилаётганлигини, қарздорлик қисман тўланганлигини маълум қилиб, даъво талабининг жарима ундириш қисмини қаноатлантиришни рад этишни сўради.

Суд тақдим этилган ҳужжатлар билан танишиб, тарафлар вакиллари тушунтиришларини тинглаб, ишдаги мавжуд ҳужжатларга ҳуқуқий баҳо бериб, қуйидаги асосларга кўра даъвони қаноатлантиришни рад этишни лозим топади.

Иш ҳужжатларига кўра, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2022 йил 23 сентябрь куни 156-сонли кластер корхоналари ва фермер хўжаликлари ҳамкорлигида пахта хом ашёси ва уруғлик пахта етиштириш ҳамда уларни харид қилиш бўйича контракция шартномаси тузилган, шартномага кўра даъвогар жавобгарга пахта хом ашёсини етказиб бериш, жавобгар эса маҳсулотларни қабул қилиб, тўловларни амалга ошириш мажбуриятини олган. Тарафлар ўртасида тузилган шартнома Учкўприк туман қишлоқ хўжалиги бўлимида рўйхатдан ўтказилмаган.

Ҳужжат имзоланган: Ақбаров Азизбек Авазбекович, 13.03.2023

Шартноманинг 9.4-бандида мазкур шартнома ва унга киритилган ўзгартиришлар (қўшимчалар) “хўжалик” жойлашган ҳудуддаги туман қишлоқ хўжалиги бўлимида рўйхатдан ўтказилгандан кейин кучга кириши белгиланган.

Шартномага кўра, даъвогар томонидан жавобгарга ҚҚС билан бирга 273 577 231,98 сўмлик маҳсулот етказиб берилган.

Аммо, жавобгар етказиб берилган маҳсулотлар учун тўловларни тўлиқ амалга оширмаган, натижада уни даъвогар олдида қарздорлиги тўланмаган.

Учкўприк тумани Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши даъвогар фермер хўжалиги манфаатида жавобгарга 2022 йил 15 декабрь куни 186-сонли талабнома юборилиб, қарзни тўлаш сўралган бўлсада, лекин жавобгар огоҳлантиришни ижросиз қолдириб, қарздорликни тўлиқ тўламаган.

Шу сабабли Учкўприк тумани Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши даъвогар манфаатида судга мурожаат қилган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда – Фуқаролик кодекс)нинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Фуқаролик кодексининг 437-моддасида, маҳсулот етказиб бериш шартномасига мувофиқ, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган маҳсулот етказиб берувчи - сотувчи шартлашилган муддатда ёки муддатларда ўзи ишлаб чиқарадиган ёхуд сотиб оладиган товарларни сотиб олувчига тадбиркорлик фаолиятида фойдаланиш учун ёки шахсий, оилавий мақсадларда, рўзғорда ва шунга ўхшаш бошқа мақсадларда фойдаланиш билан боғлиқ бўлмаган бошқа мақсадларда фойдаланиш учун топшириш, сотиб олувчи эса, товарларни қабул қилиш ва уларнинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олади.

Тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 2.7-бандига кўра, “Харидор” томонидан “Хўжалик”ка, “Хўжалик” томонидан етказиб берилган маҳсулот қийматининг (устамалар қўшиб ҳисобланган) 100 фоизи ҳисобидан “Харидор” томонидан берилган аванс маблағлари, терим пуллари, пахтани етиштириш ва йиғиб олишни молиялаштириш билан боғлиқ “Харидор”нинг бошқа харажатлари чегирилгандан қолган қисмини “Харидор” томонидан “хўжалик”ка 2022 йилнинг 31 декабрига қадар тўлиқ тўлаб берилиши белгиланган.

Аммо, жавобгар даъвогар томонидан етказиб берилган маҳсулотлар учун тўловларни тўлиқ амалга оширмаган, натижада уни даъвогар олдидаги қарздорлик қоплаб берилмаган.

Гарчи даъвогар даъво аризасида жавобгардан 316 492 400 сўм асосий қарздорлик ундиришни сўраган бўлсада, жавобгарнинг 2023 йил 23 январь куни ҳолатига даъвогар олдидаги қарздорлиги 106 126 925,68 сўмни ташкил этган ҳамда даъво ариза электрон шаклда судга 2023 йил 6 февраль куни рўйхатдан ўтган.

Жавобгарнинг даъвогар олдидаги қарздорлиги, тарафлар вакилларининг суд мажлисидаги тушунтиришлари ва ишдаги бошқа ҳужжатлари билан ўз исботини топади.

Фуқаролик кодексининг 112-моддаси 1-қисмига кўра битимнинг нотариал шаклига ёки уни давлат рўйхатидан ўтказиш талабига риоя қилмаслик

битимнинг ҳақиқий эмаслигини келтириб чиқаради. Бундай битим ўз-ўзидан ҳақиқий бўлмайди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида шартномавий муносабатларни такомиллаштириш ва мажбуриятлар бажарилиши учун томонларнинг жавобгарлигини ошириш чоратадбирлари тўғрисида”ги 2003 йил 4 сентябрдаги 383-сонли қарори билан тасдиқланган Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар билан тайёрлов, хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида шартномалар тузиш, уларни рўйхатдан ўтказиш, бажариш, шунингдек уларнинг бажарилиши мониторингини олиб бориш тартиби тўғрисидаги низомнинг 5-бандига кўра Хўжаликлар билан тайёрлов ва хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари сотиш, моддий-техника ресурслари етказиб бериш ва хизматлар кўрсатиш (ишларни бажариш) юзасидан тузилган барча турдаги шартномалар туман қишлоқ хўжалиги бўлимларида рўйхатдан ўтказилгандан кейин бажарилиши кераклиги белгиланган.

Тарафлар ўртасида тузилган шартнома қонун талабларига зид равишда давлат рўйхатидан ўтказилмагани учун шартнома ўз-ўзидан ҳақиқий эмас битим ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг “Иқтисодий судлар томонидан битимларни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатлари нормаларини қўллашнинг айрим масалалари тўғрисида”ги қарорининг 12-банди 2-қисмига кўра битимнинг бир ёки бир неча шартлари қонун ҳужжатларининг талабаларига зид бўлса, битимнинг мазмуни ушбу талабларга мувофиқ келмаслиги сабабли, ўз-ўзидан ҳақиқий эмас деб ҳисобланади. Қарорнинг 7-банди 2-қисмига асосан суд ўз-ўзидан ҳақиқий бўлмаган битим ҳақиқий эмаслигининг оқибатларини ўз ташиббуси билан ҳам қўллашга ҳақли.

Баён этилганларга асосан суд даъвогарнинг даъво аризасини қаноатлантиришни рад этишни, тарафлар ўртасида тузилган шартнома ўз-ўзидан ҳақиқий эмаслиги сабабли, ҳақиқий эмаслиги оқибатларини қўллаб, жавобгардан даъвогар фойдасига 106 126 925,68 сўм қарздорликни ундиришни лозим топади.

Шунингдек Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПК-3318-сонли қарорига асосан даъвогарнинг даъво аризаси рад этилган тақдирда ҳам давлат божи ундирилмаслиги белгиланганлиги сабабли даъвогардан 7 595 817,6 сўм давлат божини ундирмасликни, даъвогар томонидан тўланган 30 000 сўм почта харажатини унинг зиммасида қолдиришни лозим топиб, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 112, 236,437-моддаларини, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 176-180, 186 ва 259-моддаларини қўллаб,

ҚАРОР ҚИЛДИ:

Даъво аризасини қаноатлантириш рад этилсин.

Тарафлар ўртасида тузилган шартнома ўз-ўзидан ҳақиқий эмаслиги сабабли унинг оқибатлари қўлланилиб, даъвогар “Турдали Бутаев” фермер хўжалиги фойдасига, жавобгар «Fergana Global Textile» МЧЖ ҳисобидан 106 126 925,68 сўм асосий қарз ундирилсин.

Даъвогардан Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПҚ-3318-сонли қарорига асосан 7 595 817,6 сўм давлат божи ундирилмасин.

Даъвогар томонидан тўланган 30 000 сўм почта харажати унинг зиммасида қолдирилсин.

Ҳал қилув қарори кучга киргач, ижро варақалари берилсин.

Ишда иштирок этувчи шахслар бир ой муддат ичида мазкур ҳал қилув қарори устидан апелляция шикоят беришга (протест келтириш) ҳақли.

Раислик қилувчи

А.Ақбаров

